

автора за съществуване на ранно семантично ядро на това пространство в сливения регион.

Ролята на дървото като естествен маркер на сакрален център е много добре разкрита в труда на Демирев. „Старият бряст“ е образцово есе за начините на актуализация на естествения стремеж на архаичния човек към обозначаването на център/световна ос - най-сакралното място в пространството и най-важният етно-социален маркер. Добра асоциация е направена между това „дърво на живота/познанието“ и съдбата на народния герой - една връзка, която се съдържа в героичния епос на много народи.

Демирев изследва и ислямските топоними и предания в сакралната топография на района - фактор на социокултурната динамика. Той правилно посочва смесването на етнически елементи в създаването на фолклорната история на отделни места, което е и нормално наследяване на първоначалния избор. Това е израз на динамиката в произвеждането на сакралност.

Системата на сакралната топография се гради и утвърждава не само от устната традиция, но и от обредната система. Нещо повече, именно чрез консервативността на ритуала се запазва и актуализира самата система на хиеротопия. Точно обредът осъществява и многопластовостта на представите, свързани с даден сакрален топос. Демирев привежда много конкретен материал, доказващ тази взаимозависимост.

Богатство на обективната информация (фолклорна, археологическа, етимологична и т.н.), събрана лично от автора в книгата, представлява база за убедителността на анализите и изводите. Тази фактология ще бъде от полза за всеки изследовател. Още по-значим е методологическият принос на Демирев. На много места се срещаме с тънки анализи и остроумни хипотези. Книгата представлява важна веха в разчитането на сакралната топография както от историческа, така и от теоретична гледна точка.

Проф. Иван МАРАЗОВ, д.н.